

YURIDIK FANLAR AXBOROTNOMASI

ВЕСТНИК ЮРИДИЧЕСКИХ НАУК

REVIEW OF LAW SCIENCES

huquqiy ilmiy-amaliy jurnal

правовой научно-практический журнал

legal scientific-practical journal

2026-yil 2-son

VOLUME 10 / ISSUE 2 / 2026

DOI: [HTTPS://DX.DOI.ORG/10.51788/TSUL.ROLS.2026.10.2](https://dx.doi.org/10.51788/TSUL.ROLS.2026.10.2)

ISSN 2181-919X

E-ISSN 2181-1148

DOI: [HTTPS://DX.DOI.ORG/10.51788/TSUL.ROLS](https://dx.doi.org/10.51788/TSUL.ROLS)

Crossref
Content
Registration

MUASSIS: TOSHKENT DAVLAT YURIDIK UNIVERSITETI

"Yuridik fanlar axborotnomasi – Вестник юридических наук – Review of law sciences" huquqiy ilmiy-amaliy jurnali O'zbekiston matbuot va axborot agentligi tomonidan 2020-yil 22-dekabrda 0931-sonli guvohnoma bilan davlat ro'yxatidan o'tkazilgan.

Jurnal O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi jurnallari ro'yxatiga kiritilgan.

Mualliflik huquqlari Toshkent davlat yuridik universitetiga tegishli. Barcha huquqlar himoyalangan. Jurnal materiallaridan foydalanish, tarqatish va ko'paytirish muassis ruxsati bilan amalga oshiriladi.

Sotuvda kelishilgan narxda.

Nashr bo'yicha mas'ul:

O. Choriyev

Muharrirlar:

E. Mustafayev, Y. Yarmolik, M. Sharifova, Sh. Beknazarova, X. Yuldasheva, E. Sharipov

Musahhih:

M. Tursunov

Texnik muharrir:

U. Sapayev

Dizayner:

D. Rajapov

Tahririyat manzili:

100047. Toshkent shahar, Sayilgoh ko'chasi, 35.
Tel.: (0371) 233-66-36 (1169)

Veb-sayt: review.tsul.uz

E-mail: reviewjournal@tsul.uz

Obuna indeksi: 1385.

Nashriyot litsenziyasi

№ 174625, 29.11.2023-y.

Jurnal 2026-yil 25-iyunda bosmaxonaga topshirildi.

Qog'oz bichimi: A4.

Shartli bosma tabog'i: 22

Adadi: 100. Buyurtma: № 71.

Bosmaxona litsenziyasi

29.11.2023 № 174626

TDYU bosmaxonasida chop etildi.

Bosmaxona manzili:

100047. Toshkent shahri,

Sayilgoh ko'chasi, 37.

© Toshkent davlat yuridik universiteti

TAHRIR HAY'ATI

BOSH MUHARRIR

B. Xodjayev – Toshkent davlat yuridik universiteti rektori, yuridik fanlar doktori, professor

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI

Z. Esanova – Toshkent davlat yuridik universiteti Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo'yicha prorektori, yuridik fanlar doktori, professor

MAS'UL MUHARRIR

O. Choriyev – Toshkent davlat yuridik universiteti Tahririyat-nashriyot markazi direktori

TAHRIR HAY'ATI A'ZOLARI

Y. Kanyazov – Adliya vazirligi huzuridagi Yuridik kadrlarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish instituti direktori, yuridik fanlar nomzodi

J. Tashkulov – Fanlar akademiyasi Davlat va huquq instituti bo'lim boshlig'i, yuridik fanlar doktori, professor

U. To'xtasheva – Korrupsiyaga qarshi kurashish agentligi direktori o'rinbosari, yuridik fanlar doktori, professor

M. Yasan – Balikesir universiteti Huquq fakulteti professori (Turkiya)

S. Ma'mun – Islam Negeri universiteti o'qituvchisi (Indoneziya)

Sh. Asadov – O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi Yuridik ta'lim va sud-ekspertiza boshqarmasi boshlig'i, yuridik fanlar doktori, professor

I. Ergashev – Toshkent davlat yuridik universiteti Ma'muriy va moliya huquqi sho'basini professori, yuridik fanlar doktori

J. Nematov – Toshkent davlat yuridik universiteti Ma'muriy va moliya huquqi sho'basini professori, yuridik fanlar doktori

M. Aminjonova – O'zbekiston Respublikasi Huquqni muhofaza qilish akademiyasi Qonunchilik ijrosi ustidan nazoratni tashkil etish kafedrasini dotsenti, yuridik fanlar doktori

M. Raximov – Toshkent davlat yuridik universiteti Tadqiqot markazi boshlig'i, yuridik fanlar bo'yicha falsafa doktori

I. Djurayev – Toshkent davlat yuridik universiteti Sud hokimiyati, advokatura va huquqni muhofaza qiluvchi organlar sho'basini mudiri, yuridik fanlar doktori, professor

O. Narzullayev – Toshkent davlat yuridik universiteti Ekologiya huquqi sho'basini professori, yuridik fanlar doktori

F. Maxmudov – Adliya vazirligi huzuridagi Yuridik kadrlarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish instituti direktori o'rinbosari, yuridik fanlar doktori, dotsent

M. Kadirova – Toshkent davlat yuridik universiteti Jinoyat-protsessual huquqi sho'basini professor v.b., yuridik fanlar doktori

I. Yakubova – Toshkent davlat yuridik universiteti Intellektual mulk huquqi sho'basini professor v.b., yuridik fanlar doktori

A. Muxamedjanov – Toshkent davlat yuridik universiteti Xalqaro huquq va inson huquqlari sho'basini professori, yuridik fanlar doktori

N. Niyazova – Toshkent davlat yuridik universiteti O'zbek tili va adabiyoti sho'basini professori, pedagogika fanlari nomzodi

**УЧРЕДИТЕЛЬ: ТАШКЕНТСКИЙ
ГОСУДАРСТВЕННЫЙ ЮРИДИЧЕСКИЙ
УНИВЕРСИТЕТ**

Правовой научно-практический журнал «Вестник юридических наук – Yuridik fanlar axborotnomasi – Review of Law Sciences» зарегистрирован Агентством печати и информации Узбекистана 22 декабря 2020 года с удостоверением № 0931.

Журнал включён в перечень журналов Высшей аттестационной комиссии при Министерстве высшего образования, науки и инноваций Республики Узбекистан.

Авторские права принадлежат Ташкентскому государственному юридическому университету. Все права защищены. Использование, распространение и воспроизведение материалов журнала осуществляется с разрешения учредителя.

Реализуется по договорной цене.

Ответственный за выпуск:
О. Чориев

Редакторы:
Э. Мустафаев, Е. Ярмолик, М. Шарифова,
Ш. Бекназарова, Х. Юлдашева, Э. Шарипов

Корректор:
М. Турсунов

Технический редактор:
У. Сапаев

Дизайнер:
Д. Ражапов

Адрес редакции:
100047. Город Ташкент,
улица Сайилгох, 35.
Тел.: (0371) 233-66-36 (1169)

Веб-сайт: review.tsul.uz
E-mail: reviewjournal@tsul.uz

Подписной индекс: 1385.

Издательская лицензия
от 29.11.2023 № 174625.

Журнал передан в типографию
25.06.2026.
Формат бумаги: А4.
Усл. п. л. 22 Тираж: 100 экз.
Номер заказа: 71.

Лицензия типографии
от 29.11.2023 № 174626.

Отпечатано в типографии
Ташкентского государственного
юридического университета.
100047, г. Ташкент, ул. Сайилгох, 37.

© Ташкентский государственный
юридический университет

РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ

ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР

Б. Ходжаев – ректор Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук, профессор

ЗАМЕСТИТЕЛЬ ГЛАВНОГО РЕДАКТОРА

З. Эсанова – проректор по научной работе и инновациям Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук, профессор

ОТВЕТСТВЕННЫЙ РЕДАКТОР

О. Чориев – директор Редакционно-издательского центра Ташкентского государственного юридического университета

ЧЛЕНЫ РЕДКОЛЛЕГИИ

Е. Канязов – директор Института переподготовки и повышения квалификации юридических кадров при Министерстве юстиции, кандидат юридических наук

Ж. Ташкулов – заведующий отделом Института государства и права Академии наук, доктор юридических наук, профессор

У. Тухташева – заместитель директора Агентства по противодействию коррупции Республики Узбекистан, доктор юридических наук, профессор

М. Ясан – профессор юридического факультета Университета Балыкесир (Турция)

С. Маъмур – преподаватель Исламского государственного университета (Индонезия)

Ш. Асадов – начальник управления юридического образования и судебной экспертизы Министерства юстиции Республики Узбекистан, доктор юридических наук, профессор

И. Эргашев – профессор сектора административного и финансового права Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук

Ж. Нематов – профессор сектора административного и финансового права Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук

М. Аминжонов – доцент кафедры организации контроля за исполнением законодательства Правоохранительной академии Республики Узбекистан, доктор юридических наук

М. Рахимов – начальник Центра исследований Ташкентского государственного юридического университета, доктор философии по юридическим наукам

И. Джураев – заведующий сектором судебной власти, адвокатуры и правоохранительных органов Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук, профессор

О. Нарзуллаев – профессор сектора экологического права Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук

Ф. Махмудов – заместитель директора Института переподготовки и повышения квалификации юридических кадров при Министерстве юстиции, доктор юридических наук, доцент

М. Кадирова – и.о. профессора сектора уголовно-процессуального права Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук

И. Якубова – и.о. профессора сектора права интеллектуальной собственности Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук

А. Мухамеджанов – профессор сектора международного права и прав человека Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук

Н. Ниязова – профессор сектора узбекского языка и литературы Ташкентского государственного юридического университета, кандидат педагогических наук

**FOUNDER: TASHKENT STATE
UNIVERSITY OF LAW**

“Yuridik fanlar axborotnomasi – Вестник юридических наук – Review of law sciences” legal scientific-practical journal was registered by Press and Information Agency of Uzbekistan on December 22, 2020, with certificate number 0931.

The journal is included in the list of journals of the Supreme Attestation Commission under the Ministry of Higher Education, Science and Innovations of the Republic of Uzbekistan. Copyright belongs to Tashkent State University of Law. All rights reserved. Use, distribution and reproduction of materials of the journal are carried out with the permission of the founder.

Agreed-upon price.

Publication Officer:

O. Choriev

Editors:

E. Mustafaev, E. Yarmolik, M. Sharifova, Sh. Beknazarova, Kh. Yuldasheva, E. Sharipov

Proofreader:

M. Tursunov

Technical editor:

U. Sapaev

Designer:

D. Rajapov

Publishing department address:

100047. Tashkent city,
Sayilgoh street, 35.
Phone: (0371) 233-66-36 (1169)

Website: review.tsul.uz

E-mail: reviewjournal@tsul.uz

Subscription index: 1385.

Publishing license

№ 174625, 29.11.2023.

The journal is submitted to the Printing house on 25.06.2026.

Paper size: A4.

Cond.p.f: 22.

Units: 100. Order: № 71.

Printing house license

№ 174626, 29.11.2023.

Published in the Printing house of
Tashkent State University of Law.
100047. Tashkent city, Sayilgoh street, 37.

© Tashkent State University of Law

EDITORIAL BOARD
EDITOR-IN-CHIEF

B. Khodjaev – Rector of Tashkent State University of Law, Doctor of Law, Professor

DEPUTY EDITOR

Z. Esanova – Deputy Rector for Scientific Affairs and Innovations of Tashkent State University of Law, Doctor of Law, Professor

EXECUTIVE EDITOR

O. Choriev – Director of the Publishing and Editorial Center of Tashkent State University of Law

MEMBERS OF EDITORIAL BOARD

Y. Kanyazov – Director of the Institute for Retraining and Advanced Training of Legal Personnel under the Ministry of Justice, Candidate of Legal Sciences

J. Tashkulov – Head of the Department of the Institute of State and Law of the Academy of Sciences, Doctor of Law, Professor

U. Tukhtasheva – Deputy Director of the Anti-Corruption Agency, Doctor of Law, Professor

M. Yasan – Professor of the Faculty of Law, Balikesir University (Turkey)

S. Ma'mun – Lecturer at Universitas Islam Negeri (Indonesia)

Sh. Asadov – Head of the Department of Legal Education and Forensic Examination of the Ministry of Justice of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Law, Professor

I. Ergashev – Professor of the Department of Administrative and Financial Law of Tashkent State University of Law, Doctor of Law

J. Nematov – Professor of the Department of Administrative and Financial Law of Tashkent State University of Law, Doctor of Law

M. Aminjonova – Associate Professor of the Department of Organization of Control over the Execution of Legislation of the Law Enforcement Academy of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Law

M. Rakhimov – Head of the Research Center of Tashkent State University of Law, Doctor of Philosophy (PhD) in Law

I. Djuraev – Head of the Department of Judiciary, Advocacy and Law Enforcement Agencies of Tashkent State University of Law, Doctor of Law, Professor

O. Narzullaev – Professor of the Department of Environmental Law of Tashkent State University of Law, Doctor of Law

F. Makhmudov – Deputy Director of the Institute for Retraining and Advanced Training of Legal Personnel under the Ministry of Justice, Doctor of Law, Associate Professor

M. Kadirova – Acting Professor of the Department of Criminal Procedure Law of Tashkent State University of Law, Doctor of Law

I. Yakubova – Acting Professor of the Department of Intellectual Property Law of Tashkent State University of Law, Doctor of Law

A. Mukhamedjanov – Professor of the Department of International Law and Human Rights of Tashkent State University of Law, Doctor of Law

N. Niyazova – Professor of the Department of Uzbek Language and Literature of Tashkent State University of Law, Candidate of Pedagogical Sciences

MUNDARIJA

12.00.01 – DAVLAT VA HUQUQ NAZARIYASI VA TARIXI. HUQUQIY TA'LIMOTLAR TARIXI

11 ESHTURDIYEVA FARANGIZ BAXODIR QIZI

Neyrohuquqlarni milliy qonunchilikka implementatsiya qilish: sun'iy intellekt davrida O'zbekiston huquq ijodkorligi siyosatining ustuvor yo'nalishlari

12.00.02 – KONSTITUTSIYAVIY HUQUQ. MA'MURIY HUQUQ. MOLIYA VA BOJXONA HUQUQI

23 XUJANAZAROV AZIZJON ANVAROVICH

Raqamlashtirish davrida norma ijodkorligining zamonaviy tendensiyalari tahlili

34 ALIYEV ILHOMJON MUROD O'G'LI

O'zbekistonda sun'iy intellekt va raqamli o'zgarish: "aqlli millat"ni shakllantirishning huquqiy asoslari

12.00.03 – FUQAROLIK HUQUQI. TADBIRKORLIK HUQUQI. OILA HUQUQI.
XALQARO XUSUSIY HUQUQ

43 BURXANOVA LEYLA MARIUSOVNA

2026-yil – "Mahallani rivojlantirish va jamiyat farovonligini oshirish yili" ustuvorliklari kontekstida nikoh tuzishning huquqiy asoslarini takomillashtirish

58 KORYOG'DIYEV BOBUR UMIDJON O'G'LI, UMARALIYEV ISMOILJON IBROHIMJON O'G'LI, RAMIDDINOV BURXONIDDIN JALOLIDDINOVICH

O'zboshimchalik bilan qurilgan imoratlarning huquqiy rejimi: O'zbekiston qonunchiligidagi muammolar va takomillashtirish yo'nalishlari

12.00.04 – FUQAROLIK PROTSESSUAL HUQUQI. IQTISODIY PROTSESSUAL HUQUQI.
HAKAMLIK JARAYONI VA MEDIATSIYA

67 XUDOYNazarov DADAXON AVAZ O'G'LI

Sud chaqiruvlari tizimida raqamli islohotlar va sun'iy intellekt imkoniyatlari

12.00.06 – TABIIY RESURLAR HUQUQI. AGRAR HUQUQ. EKOLOGIK HUQUQ

76 RAJABOV NARIMAN SHARIFBAYEVICH

O'zbekiston Respublikasida biogaz texnologiyalaridan foydalanishni huquqiy tartibga solishning ekologik jihatlari

88 ALLOBERDIYEVA DURDONA O'KTAMJON QIZI

Turistik faoliyatning atrof-muhitga ta'siri va uni huquqiy tartibga solish masalalari

12.00.07 – SUD HOKIMIYATI. PROKUROR NAZORATI. HUQUQNI MUHOFAZA QILISH
FAOLIYATINI TASHKIL ETISH. ADVOKATURA

95 QODIRALIYEV SADDAM BAXTIYORJON O'G'LI

Advokatga nisbatan qo'llanadigan intizomiy jazo chorasi sifatida litsenziyaning amal qilishini tugatishning nazariy-huquqiy tahlili

102 MUHAMMADJONOV ABRORJON AKMALJON O'G'LI

Xorijiy mamlakatlar prokuratura modellarining qiyosiy-huquqiy tahlili

12.00.09 – JINOYAT PROTSESSI. KRIMINALISTIKA, TEZKOR-QIDIRUV HUQUQ VA SUD EKSPERTIZASI

112 **ATANIYAZOV JASURBEK KURBANBAYEVICH**

Jinoyat ishlarini tergov qilishda tergovchining protsessual mustaqilligi kafolatlarini kengaytirish xususiyatlari

126 **MAMADALIYEV UMID YULDASHEVICH**

O'zbekiston Respublikasida ekstraditsiya institutini tartibga solinishi: holati, muammolari va tendensiyalari

137 **FATULLAYEV SHODMONBEK MADATOVICH**

Jinoyat protsessidagi ekspertiza instituti: solishtirma-huquqiy tahlil

12.00.10 – XALQARO HUQUQ

146 **RAXMANOV SHUXRAT NAIMOVICH**

Xalqaro tashkilotlar diplomatik huquqi manbalarining tizimi va ta'sirchanligi

154 **MO'MINOV ASILBEK HUSNIDDIN O'G'LI**

Raqamli muhitda shaxsiy huquq va erkinliklarni himoya qilishga oid BMT rezolyutsiyalari: ahamiyati hamda samaradorligi

164 **IBODULLAYEV SAYIDKOMIL BEKPO'LAT O'G'LI**

Markaziy osiyoda ichimlik suvi tanqisligi tahdidi

12.00.13 – INSON HUQUQLARI

179 **BEKBO'TAYEVA LOBAR SHOVIKAT QIZI**

Muqobil vasiylik tizimini normativ-huquqiy tartibga solish: O'zbekiston qonunchiligining tizimli tahlili

СОДЕРЖАНИЕ

12.00.01 – ТЕОРИЯ И ИСТОРИЯ ГОСУДАРСТВА И ПРАВА. ИСТОРИЯ ПРАВОВЫХ УЧЕНИЙ

11 ЭШТУРДИЕВА ФАРАНГИЗ БАХОДИР КИЗИ

Имплементация нейроправ в национальное законодательство: приоритетные направления правоотворческой политики Узбекистана в эпоху искусственного интеллекта

12.00.02 – КОНСТИТУЦИОННОЕ ПРАВО. АДМИНИСТРАТИВНОЕ ПРАВО.
ФИНАНСОВОЕ И ТАМОЖЕННОЕ ПРАВО

23 ХУЖАНАЗАРОВ АЗИЗЖОН АНВАРОВИЧ

Анализ современных тенденций нормотворчества в эпоху цифровизации

34 АЛИЕВ ИЛХОМЖОН МУРОД УГЛИ

Искусственный интеллект и цифровая трансформация в Узбекистане: правовые основы формирования «умной нации»

12.00.03 – ГРАЖДАНСКОЕ ПРАВО. ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСКОЕ ПРАВО. СЕМЕЙНОЕ ПРАВО.
МЕЖДУНАРОДНОЕ ЧАСТНОЕ ПРАВО

43 БУРХАНОВА ЛЕЙЛА МАРИУСОВНА

Совершенствование правовых основ заключения брака в контексте приоритетов 2026 года – года развития махалли и повышения благосостояния общества

**58 КОРЕГДИЕВ БОБУР УМИДЖОН УГЛИ, УМАРАЛИЕВ ИСМАИЛЖОН ИБРОХИМЖОН УГЛИ,
РАМИДДИНОВ БУРХОНИДДИН ЖАЛОЛИДДИНОВИЧ**

Правовой режим самовольно возведённых строений: проблемы и направления совершенствования законодательства Узбекистана

12.00.04 – ГРАЖДАНСКОЕ ПРОЦЕССУАЛЬНОЕ ПРАВО. ЭКОНОМИЧЕСКОЕ
ПРОЦЕССУАЛЬНОЕ ПРАВО. АРБИТРАЖ И МЕДИАЦИЯ

67 ХУДОЙНАЗАРОВ ДАДАХОН АВАЗ УГЛИ

Цифровые реформы и возможности искусственного интеллекта в системе судебных вызовов

12.00.06 – ПРИРОДОРЕСУРСНОЕ ПРАВО. АГРАРНОЕ ПРАВО. ЭКОЛОГИЧЕСКОЕ ПРАВО

76 РАЖАБОВ НАРИМАН ШАРИФБАЕВИЧ

Экологические аспекты правового регулирования использования биогазовых технологий в Республике Узбекистан

88 АЛЛОБЕРДИЕВА ДУРДОНА УКТАМЖОН КИЗИ

Воздействие туристической деятельности на окружающую среду и вопросы его правового регулирования

12.00.07 – СУДЕБНАЯ ВЛАСТЬ. ПРОКУРОРСКИЙ НАДЗОР. ОРГАНИЗАЦИЯ
ПРАВООХРАНИТЕЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ. АДВОКАТУРА

95 КОДИРАЛИЕВ САДДАМ БАХТИЁРЖОН УГЛИ

Теоретико-правовой анализ прекращения действия лицензии как меры дисциплинарного взыскания, применяемой в отношении адвоката

102 МУХАММАДЖОНОВ АБРОРЖОН АКМАЛЖОН УГЛИ

Сравнительно-правовой анализ моделей прокуратуры в зарубежных странах

12.00.09 – УГОЛОВНЫЙ ПРОЦЕСС. КРИМИНАЛИСТИКА, ОПЕРАТИВНО-РОЗЫСКНОЕ ПРАВО И СУДЕБНАЯ ЭКСПЕРТИЗА

112 **АТАНИЯЗОВ ЖАСУРБЕК КУРБАНБАЕВИЧ**

Особенности расширения гарантий процессуальной независимости следователя при расследовании уголовных дел

126 **МАМАДАЛИЕВ УМИД ЮЛДАШЕВИЧ**

Правовое регулирование института экстрадиции в Республике Узбекистан: состояние, проблемы и тенденции

137 **ФАТУЛЛАЕВ ШОДМОНБЕК МАДАТОВИЧ**

Институт судебной экспертизы в уголовном процессе: сравнительно-правовой анализ

12.00.10 – МЕЖДУНАРОДНОЕ ПРАВО

146 **РАХМАНОВ ШУХРАТ НАИМОВИЧ**

Система и эффективность источников дипломатического права международных организаций

154 **МУМИНОВ АСИЛБЕК ХУСНИДДИН УГЛИ**

Резолюции ООН по защите личных прав и свобод в цифровой среде: значение и эффективность

164 **ИБОДУЛЛАЕВ САИДКОМИЛ БЕКПУЛАТ УГЛИ**

Угроза дефицита питьевой воды в Центральной Азии

12.00.13 – ПРАВА ЧЕЛОВЕКА

179 **БЕКБУТАЕВА ЛОБАР ШОВКАТ КИЗИ**

Нормативно-правовое регулирование альтернативной опеки: системный анализ законодательства Узбекистана

CONTENTS

12.00.01 – THEORY AND HISTORY OF STATE AND LAW. HISTORY OF LEGAL DOCTRINES

11 **ESHTURDIEVA FARANGIZ BAKHODIR KIZI**

Implementation of neuro-rights into national legislation: priorities of Uzbekistan's law-making policy in the era of artificial intelligence

12.00.02 – CONSTITUTIONAL LAW. ADMINISTRATIVE LAW. FINANCIAL AND CUSTOMS LAW

23 **KHUJANAZAROV AZIZJON ANVAROVICH**

Analysis of modern trends in norm-making in the era of digitalization

34 **ALIEV ILKHOMJON MUROD UGLI**

Artificial intelligence and digital transformation in Uzbekistan: legal frameworks for the formation of a "smart nation"

12.00.03 – CIVIL LAW. BUSINESS LAW. FAMILY LAW. INTERNATIONAL PRIVATE LAW

43 **BURKHANOVA LEYLA MARIUSOVNA**

Improvement of the legal framework for marriage registration in the context of the priorities of 2026 – the year of mahalla development and the improvement of social welfare

58 **KORYOGDIEV BOBUR UMIDJON UGLI, UMARALIYEV ISMOILJON IBROHIMJON UGLI, RAMIDDINOV BURKHONIDDIN JALOLIDDINOVICH**

Legal regime of unauthorized constructions: problems of the legislation of Uzbekistan and directions for its improvement

12.00.04 – CIVIL PROCEDURAL LAW. ECONOMIC PROCEDURAL LAW. ARBITRATION PROCESS AND MEDIATION

67 **KHUDOYNazarov DADAKHON AVAZ UGLI**

Digital reforms and artificial intelligence opportunities in the court summons system

12.00.06 – THE LAW OF NATURAL RESOURCES. AGRARIAN LAW. ENVIRONMENTAL LAW

76 **RAJABOV NARIMAN SHARIFBAEVICH**

Environmental aspects of legal regulation of biogas technologies in the Republic of Uzbekistan

85 **ALLOBERDIEVA DURDONA UKTAMJON KIZI**

The impact of tourism activity on the environment and issues of its legal regulation

12.00.07 – JUDICIAL BRANCH. PROSECUTOR'S CONTROL. ORGANIZATION OF LAW ENFORCEMENT. ADVOCACY

95 **QODIRALIEV SADDAM BAKHTIYORJON UGLI**

Theoretical and legal analysis of the termination of a license as a disciplinary punishment measure applied to an advocate

102 **MUHAMMADJONOV ABRORJON AKMALJON UGLI**

Comparative legal analysis of prosecutor's models of foreign countries

12.00.09 – CRIMINAL PROCEEDINGS. FORENSICS, INVESTIGATIVE LAW AND FORENSIC EXPERTISE

112 **FATULLAYEV SHODMONBEK MADATOVICH**

The institute of expertise in criminal proceedings: a comparative legal analysis

126 **MAMADALIEV UMID YULDASHEVICH**

Regulation of the institute of extradition in the Republic of Uzbekistan: state, problems, and trends

137 **FATULLAYEV SHODMONBEK MADATOVICH**

The institute of expertise in criminal proceedings: a comparative legal analysis

12.00.10 – INTERNATIONAL LAW

146 **RAKHMANOV SHUKHRAT NAIMOVICH**

System and effectiveness of the sources of diplomatic law of international organizations

154 **MUMINOV ASILBEK HUSNIDDIN UGLI**

UN resolutions on the protection of personal rights and freedoms in the digital environment: relevance and efficiency

164 **IBODULLAEV SAYIDKOMIL BEKPULAT UGLI**

The threat of drinking water shortage in Central Asia

12.00.13 – HUMAN RIGHTS

179 **BEKBUTAEVA LOBAR SHOVKAT KIZI**

Normative and legal regulation of alternative care: a system analysis of Uzbekistan's legislation

Kelib tushgan / Получено / Received: 27.02.2026
Qabul qilingan / Принято / Accepted: 08.06.2026
Nashr etilgan / Опубликовано / Published: 25.06.2026

DOI: <https://dx.doi.org/10.51788/tsul.rols.2026.10.2./QYJ03272>

UDC: 342(045)(575.1)

O'ZBEKISTONDA SUN'IY INTELLEKT VA RAQAMLI O'ZGARISH: "AQLLI MILLAT"NI SHAKLLANTIRISHNING HUQUQIY ASOSLARI

Aliyev Ilhomjon Murod o'g'li,

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi
Qonunchilik va huquqiy siyosat instituti tayanch doktoranti
ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-2118-1555>
e-mail: ilhomaliyevv2@gmail.com

Annotatsiya. Ushbu maqola O'zbekiston Respublikasida sun'iy intellekt (SI) texnologiyalarini joriy etish jarayonini hamda ushbu yo'nalishga qaratilgan chora-tadbirlarni o'rganadi. Bunda rivojlanayotgan huquqiy-me'yoriy asoslar va sohaga oid qo'llanishlarga alohida e'tibor qaratiladi. Tadqiqot "Raqamli O'zbekiston – 2030" dasturi va 2030-yilgacha sun'iy intellektni rivojlantirish strategiyasi doirasida O'zbekistonning milliy rivojlanish ustuvor yo'nalishi sifatida SIga bo'lgan strategik yo'nalishini tahlil qiladi. Unda Prezident farmonlari va SI dan foydalanishda yuzaga keladigan munosabatlarni tartibga soluvchi qonunning qabul qilinishi kabi muhim qonunchilik bosqichlari o'rganilgan. Bu hujjatlar SI texnologiyalaridan foydalanishda axloqiy tamoyillar, ma'lumotlarni himoya qilish talablari va javobgarlik mexanizmlarini belgilaydi. Shuningdek, maqolada davlat boshqaruvi, sog'liqni saqlash, moliya, qishloq xo'jaligi, transport va jamoat xavfsizligi kabi asosiy sohalarda SI ning amaliy qo'llanilishi baholanadi. Bunda amalga oshirilayotgan pilot loyihalar va ularning dastlabki natijalari tahlil qilinadi. Bundan tashqari, O'zbekistonning SI ekotizimini mustahkamlashga qaratilgan institutsional islohotlar, infratuzilmani rivojlantirish va salohiyatni oshirish chora-tadbirlari ko'rib chiqiladi. Maqola so'ngida chiqarilgan xulosa shuki, ma'lumotlarni integratsiyalash, hisoblash quvvati va kadrlar malakasi bilan bog'liq mavjud qiyinchiliklarga qaramay, O'zbekiston SIga asoslangan raqamli transformatsiya va aqlli boshqaruv sohasida mintaqaviy yetakchiga aylanish uchun katta salohiyatga ega.

Kalit so'zlar: Sun'iy intellekt, raqamli o'zgarish, davlat boshqaruvi, sun'iy intellektni boshqarish, "Raqamli O'zbekiston – 2030", ma'lumotlarni boshqarish, insonga yo'naltirilgan sun'iy intellekt, raqamli iqtisodiyot

ИСКУССТВЕННЫЙ ИНТЕЛЛЕКТ И ЦИФРОВАЯ ТРАНСФОРМАЦИЯ В УЗБЕКИСТАНЕ: ПРАВОВЫЕ ОСНОВЫ ФОРМИРОВАНИЯ «УМНОЙ НАЦИИ»

Алиев Илхомжон Мурод угли,

базовый докторант Института
законодательства и правовой политики
при Президенте Республики Узбекистан

Аннотация. Настоящая статья посвящена исследованию процесса внедрения технологий искусственного интеллекта в Республике Узбекистан, а также мер, направленных на развитие данной сферы. Особое внимание уделяется формирующейся нормативно-правовой базе и практическому применению технологий искусственного интеллекта. В исследовании анализируется стратегическая ориентация Узбекистана на развитие искусственного интеллекта как одного из приоритетных направлений национального развития в рамках программы «Цифровой Узбекистан – 2030» и Стратегии развития искусственного интеллекта до 2030 года. Рассматриваются ключевые этапы совершенствования законодательства, включая принятие указов Президента и нормативных актов,

регулирующих отношения, возникающие при использовании технологий искусственного интеллекта. Данные документы закрепляют этические принципы применения ИИ, требования к защите данных и механизмы ответственности. Кроме того, в статье оценивается практическое применение технологий искусственного интеллекта в таких ключевых сферах, как государственное управление, здравоохранение, финансы, сельское хозяйство, транспорт и общественная безопасность. Анализируются реализуемые пилотные проекты и их предварительные результаты. Также рассматриваются институциональные реформы, развитие инфраструктуры и меры по наращиванию потенциала, направленные на укрепление экосистемы искусственного интеллекта в Узбекистане. В заключение делается вывод о том, что, несмотря на существующие трудности, связанные с интеграцией данных, вычислительными мощностями и уровнем квалификации кадров, Узбекистан обладает значительным потенциалом для превращения в регионального лидера в области цифровой трансформации и интеллектуального управления на основе искусственного интеллекта.

Ключевые слова: искусственный интеллект, цифровая трансформация, государственное управление, управление искусственным интеллектом, «Цифровой Узбекистан – 2030», управление данными, человекоориентированный искусственный интеллект, цифровая экономика

ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND DIGITAL TRANSFORMATION IN UZBEKISTAN: LEGAL FRAMEWORKS FOR THE FORMATION OF A “SMART NATION”

Aliiev Ilkhomjon Murod ugli,

Basic Doctoral Student at the Institute of

Legislation and Legal Policy

under the President of the Republic of Uzbekistan

Abstract. This article examines the process of implementing artificial intelligence (AI) technologies in the Republic of Uzbekistan and the measures aimed at this direction. Particular attention is paid to the developing legal and regulatory frameworks and applications in this field. The study analyzes Uzbekistan's strategic focus on AI as a national development priority within the framework of the “Digital Uzbekistan – 2030” program and the artificial intelligence development strategy until 2030. It examines important legislative steps, such as presidential decrees and the adoption of a law regulating relations arising from the use of AI. These documents establish ethical principles, data protection requirements, and liability mechanisms for the use of AI technologies. The article also evaluates the practical application of AI in key sectors such as public administration, healthcare, finance, agriculture, transport, and public safety. At the same time, ongoing pilot projects and their preliminary results will be analyzed. In addition, institutional reforms, infrastructure development, and capacity-building measures aimed at strengthening Uzbekistan's AI ecosystem will be considered. The conclusion drawn at the end of the article is that despite the existing challenges related to data integration, computing power, and human skills, Uzbekistan has great potential to become a regional leader in the field of AI-based digital transformation and intelligent management.

Keywords: artificial intelligence, digital transformation, public administration, artificial intelligence management, “Digital Uzbekistan – 2030,” data management, human-centered artificial intelligence, digital economy

Kirish

So'nggi yillarda O'zbekiston sun'iy intellekti (SI) strategik rivojlanishda milliy ustuvorlik darajasiga ko'tarib, uni “Raqamli O'zbekiston – 2030” dasturiga kiritdi. 2024-yil 14-oktabrda Prezidentimiz Sh. Mirziyoyev 2030-yilgacha Sini rivojlantirish bo'yicha keng qamrovli strategiyani tasdiqlash to'g'risidagi qarorni (PQ–358) imzoladi. Ushbu strategiya ulkan maqsadlarni belgilab berdi, shu jumladan, SI dasturiy ta'minot sohasini 1,5 milliard dollarga yetkazish va O'zbekistonni

SIga tayyorlik bo'yicha dunyoning eng yaxshi 50 ta davlati qatoriga kiritish maqsadi qo'yildi. Bunga muvofiq, Oksford universitetining *Government AI Readiness Index* hisobotida O'zbekistonning ko'rsatkichi keskin oshdi, xususan, mamlakatimiz ushbu yo'nalishda 2023-yildagi 87-o'ringandan 2025-yilda 62-o'ringa ko'tarildi (Oxford Insights, 2025). Ushbu chora-tadbirlar iqtisodiyot va davlat boshqaruvi SI yordamida modernizatsiya qilishga qaratilgan keng qamrovli harakatlarni aks ettiradi.

Shuningdek, mazkur mavzuga doir ilmiy tadqiqotlar tahliliga nazar tashlaydigan bo'lsak, S. Gulyamov, I. Rustambekov, O. Narziyev hamda A. Xudayberganov SIni rivojlantirish masalasini milliy huquqiy konsepsiya, raqamli huquq va yangi tartibga solish mexanizmlarini shakllantirish zarurati bilan bog'liq holda tahlil qilgan. Ularning yondashuvida SI shunchaki oddiy texnologik vosita emas, balki davlat, jamiyat hamda shaxs o'rtasidagi raqamli munosabatlarni qaytadan tartibga soladigan omil sifatida baholanadi (Gulyamov et al., 2025).

Shu jumladan, N. Xatamov o'z ilmiy tadqiqotlarida O'zbekistonda SI rivojini strategik qarash, ekotizim shakllanishi, institutsional islohotlar va amaliy qo'llanish yo'nalishlari bilan bog'lab tahlil qilgan (Khatamov, 2025). K.S. Rashidov va O.O. Muslimov esa SIni raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish, biznes jarayonlarini optimallashtirish va innovatsion faoliyatni jadallashtirish vositasi sifatida ko'rsatadi (Rashidov & Muslimov, 2024). SI doirasida huquqiy javobgarlik masalalarini o'z ilmiy ishlarida chuqur tahlil qilgan S.S. Bozarov esa sud hokimiyati organlarida SIdan foydalanishning nazariy va amaliy jihatlarini o'rganib, bu jarayonda samaradorlik bilan birga adolatlilik, shaffoflik va inson omilini saqlab qolish zarurligini ta'kidlaydi (Bozarov, 2022).

Ushbu ilmiy yondashuvlarni umumlashtiradigan bo'lsak, O'zbekistonda SI bo'yicha tadqiqotlar asosan to'rt yo'nalishda shakllanayotganini ko'rish mumkin:

birinchidan, SIga oid milliy huquqiy konsepsiya va tartibga solish asoslarini ishlab chiqish;

ikkinchidan, raqamli iqtisodiyot va innovatsion rivojlanishda SIning rolini baholash;

uchinchidan, davlat boshqaruvi va davlat xizmatlarida SI imkoniyatlarini aniqlash;

to'rtinchidan, inson huquqlari, shaxsiy ma'lumotlar, sud-huquq tizimi va javobgarlik bilan bog'liq xavflarni tahlil qilish.

Shu nuqtayi nazardan, mazkur maqola O'zbekistonda SI rivojlanishini huquqiy islohotlar, davlat boshqaruvi, institutsional mexanizmlar va amaliy loyihalar bilan uzviy bog'liq kompleks jarayon sifatida tahlil qilishga qaratilgan.

Metodlar

Ushbu tadqiqot rasmiy huquqiy hujjatlar, hukumat matbuot bayonotlari, yangiliklar va ilmiy nashrlardan olingan ma'lumotlarni umum-

lashtiradi. Asosiy manbalar qatoriga qonunlar, Prezident farmonlari va qarorlari hamda Vazirlar Mahkamasi qarorlari, rasmiy axborot vositalari (hukumat portallari, xalqaro matbuot) hamda siyosat tahlilchilari tomonidan o'tkazilgan tahlillar kiradi. Ushbu materiallarni sinchiklab o'rganish orqali biz mamlakatimiz bo'ylab SIni joriy etish va rivojlantirish bilan bog'liq asosiy qonunchilik bosqichlari, pilot loyihalar va siyosat natijalarini aniqladik.

Shu jumladan, mazkur tadqiqotda normativ-huquqiy tahlil, tizimli tahlil, kontent-tahlil va statistik tahlil metodlaridan foydalanildi. Normativ-huquqiy tahlil metodi orqali O'zbekiston Respublikasida SIni rivojlantirishga oid qonunlar, Prezident hujjatlari va Vazirlar Mahkamasi qarorlari o'rganildi. Tizimli-tahliliy metod yordamida esa SI siyosati raqamli transformatsiya, davlat boshqaruvi, iqtisodiyot, ta'lim, sog'liqni saqlash va jamoat xavfsizligi bilan bog'liq yaxlit jarayon sifatida baholandi.

Xususan, kontent-tahlil metodi orqali rasmiy bayonotlar, xalqaro hisobotlar, ilmiy maqolalar va ommaviy axborot vositalarida e'lon qilingan materiallar o'rganildi. Statistik tahlil metodi esa O'zbekistonning *Government AI Readiness Index* reytingidagi o'zgarishlari, pilot loyihalar soni, 2030-yilgacha belgilangan maqsadli ko'rsatkichlar va investitsion rejalarni izohlashda qo'llanildi. Shuningdek, tadqiqot natijalarini asoslashda mavzuga oid qonunchilik hujjatlari, statistik ma'lumotlar, jadval va diagrammalardan foydalanildi.

Natijalar

O'zbekiston SI sohasida yangi huquqiy infrazuzilmani shakllantirish, shuningdek, ushbu yo'nalishni kompleks rivojlantirishga xizmat qiluvchi institut va tuzilmalarni jadal sur'atlarda barpo etmoqda. Xususan, SIga oid ilmiy tadqiqotlar va innovatsion ishlanmalar uchun muhim institutsional tayanch sifatida Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellektni rivojlantirish ilmiy-tadqiqot instituti alohida ahamiyat kasb etadi. Mazkur institut O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2021-yil 31-iyuldagi 475-son qaroriga asosan tashkil etilgan bo'lib, hozirda Raqamli texnologiyalar vazirligi tizimida faoliyat yuritmoqda. Institut mamlakatimizda SI sohasidagi ilmiy va tashkiliy sa'y-harakatlarni boshlab bergan dastlabki ixtisoslashgan tuzilmalardan biri hisobla-

nadi. Uning faoliyati SI yo'nalishida fundamental va amaliy tadqiqotlarni kengaytirish, ilmiy asoslangan yondashuvni mustahkamlash hamda ilg'or texnologik yechimlarni ishlab chiqish orqali davlat va jamiyat ehtiyojlariga xizmat qilishga qaratilgan.

Shuningdek, 2021-yil 17-fevraldagi "Sun'iy intellekt texnologiyalarini jadal joriy etish uchun shart-sharoitlar yaratish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-4996-sonli Prezident qarori bilan 2021–2022-yillarga mo'ljallangan sun'iy intellekt texnologiyalarini o'rganish va joriy etish bo'yicha chora-tadbirlar dasturi ishga tushirilib, unda o'nlab pilot loyihalar, ta'lim tashabbuslari va hatto hukumat, sanoat hamda ilmiy doiralarning milliy SI ittifoqini amalga oshirish rejasi tasdiqlandi. Zamonaviy tizimning asosiy qismi 2024-yil 14-oktabrdagi SI strategiyasi bo'ldi, bu 2030-yilgacha SI rivojlanishini aniq belgilab beruvchi "Sun'iy intellekt texnologiyalarini 2030-yilga qadar rivojlantirish strategiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi PQ-358-sonli Prezident qaroridir. U yuqori darajadagi maqsadlarni, jumladan, O'zbekistonda ishlab chiqarilgan SI dasturiy ta'minoti eksportini 1,5 milliard dollarga yetkazish va global SI indeksleri bo'yicha eng yaxshi 50 talikka kirish kabi maqsadlarni belgilaydi hamda turli sohalar (moliya, bojxona, sog'liqni saqlash, qishloq xo'jaligi, energetika) bo'yicha ustuvor harakatlarni ko'rsatib beradi.

Yuqorida ta'kidlab o'tilgan strategiya ijrosini ta'minlash maqsadida O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2025-yil 10-iyuldagi 425-son qarori qabul qilindi. Mazkur qaror bilan 2025–2026-yillarda sun'iy intellekt texnologiyalari sohasida ustuvor loyihalarni amalga oshirish chora-tadbirlari tasdiqlandi.

Qarorga muvofiq, Raqamli texnologiyalar vazirligi huzurida "Sun'iy intellekt va raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish markazi" tashkil etildi hamda strategiyani amaliyotga joriy etishning tayanch institutsional subyekti sifatida belgilandi hamda uning ishtirokida davlat organlari va tashkilotlari tomonidan amalga oshiriladigan ustuvor SI loyihalari ro'yxati tasdiqlandi. Shuningdek, ekspertlar maslahat kengashi tashkil etildi hamda ta'lim sohasida majburiy maqsadlar (yangi SI o'quv dasturlari va laboratoriyalari) belgilandi. Natijada, atigi bir yil ichida O'zbekiston SIga tayyorgarlik bo'yicha xalqaro indeksda 17 pog'o-

naga ko'tarilib, Markaziy Osiyoda birinchi o'rinni egalladi (Ministry of Digital Technologies of the Republic of Uzbekistan, 2025).

2025-yilda esa bu sohada tub burilish amalga oshirgan "Sun'iy intellekt texnologiyalarini yanada rivojlantirishga oid qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi PF-189-sonli Farmon qabul qilindi. Ushbu Farmon bilan 2026-yil oxirigacha davlat boshqaruvi organlari, ijtimoiy soha va iqtisodiyot tarmoqlarida SI texnologiyalarini keng joriy qilish bo'yicha kamida 100 ta SI loyihasini amalga oshirish, 2030-yilgacha SIga 1 milliard dollardan ortiq sarmoya kiritish va SI subyektlarini muvofiqlashtirish uchun "Sun'iy intellekt alyansi" nodavlat notijorat tashkilotini tuzish vazifasi qo'yildi.

Shu o'rinda ta'kidlash joizki, 2025-yil davomida Markaziy Osiyoda birinchilardan bo'lib O'zbekistonda SI sohasidagi munosabatlarni huquqiy tartibga solishga qaratilgan alohida qonun loyihasi ishlab chiqildi. Ushbu loyiha Oliy Majlis Qonunchilik palatasi tomonidan 2025-yil 15-aprelda birinchi o'qishda ma'qullandi. Qonun loyihasida sun'iy intellekt tushunchasiga rasmiy ta'rif berish hamda SIDan axborot resurslari va tizimlarida foydalanishning umumiy qoidalarini belgilash nazarda tutilgan. Parlament muhokamalari jarayonida, xususan, SI yordamida yaratilgan audio, video va tasviriy kontentni ommaviy axborot vositalari hamda internetda joylashtirishda uni SI mahsuli ekanini bildiruvchi maxsus belgi (markirovka) qo'yish taklifi ilgari surildi. Mazkur qonun loyihasi 2025-yil 12-avgustda Qonunchilik palatasi tomonidan qabul qilinib, 2025-yil 1-noyabrda Senat tomonidan ma'qullandi hamda 2026-yil 21-yanvarda O'RQ-1115-sonli Qonun sifatida rasmiy kuchga kirdi.

Ushbu "Sun'iy intellektni qo'llash orqali yuzaga keladigan munosabatlar tartibga solinishi munosabati bilan O'zbekiston Respublikasining ayrim qonun hujjatlariga qo'shimcha va o'zgartirishlar kiritish to'g'risida"gi O'RQ-1115-sonli Qonun bilan "Axborotlashtirish to'g'risida"gi Qonunga muhim qo'shimcha va o'zgartirishlar kiritildi. Xususan, 7¹-moddada sun'iy intellekt dan foydalanishda insonning hayoti, sog'lig'i, sha'ni, qadr-qimmati, huquq va erkinliklari ustuvor tamoyil sifatida belgilandi hamda huquq va erkinliklarga daxldor yuridik ahamiyatga ega qarorlarni faqat sun'iy intellekt xulosalariga

tayangan holda qabul qilishga yo'l qo'yilmasligi mustahkamlandi. Shuningdek, 12¹-modda orqali sun'iy intellektdan foydalangan holda shaxsga doir ma'lumotlarga qonunga xilof ravishda ishlov berish va ularni internetda tarqatish uchun huquqiy javobgarlik belgilandi. Bundan tashqari, Ma'muriy javobgarlik to'g'risidagi kodeksga kiritilgan 462-modda asosida bunday huquqbuzarliklar uchun ma'muriy jarima va huquqbuzarlik qurollarini musodara qilish choralarining joriy etilishi ko'zda tutildi. Mazkur qonun O'zbekistonda SI sohasini tartibga soluvchi ilk maxsus qonun hujjati sifatida muhim huquqiy va tarixiy ahamiyat kasb etdi.

Shuningdek, O'zbekiston SIni keng ko'lamli sohalarga tatbiq etmoqda. Hukumat hisobotlariga ko'ra, 2025-yil oxiriga kelib davlat xizmatlari, bank-moliya tizimi, jamoat xavfsizligi va transport sohalarida 30 dan ortiq pilot loyihalar amalga oshirilgan (Ministry of Digital Technologies of the Republic of Uzbekistan, 2025). Rejalar yanada kengroq: hukumat sog'liqni saqlash, moliya, soliq/bojxona, transport, tog'-kon sanoati va qishloq xo'jaligi sohalarida sun'iy intellektga asoslangan taxminan 100 ta loyihani yakunlashni maqsad qilgan. Masalan, bank sohasida O'zbekiston kompaniyalari allaqachon SIDan firibgarlikni aniqlash va kreditlarni tezroq tasdiqlash uchun foydalanmoqda, qishloq xo'jaligida esa sun'iy yo'ldosh tasvirlarini tahlil qilish orqali hosildorlikni bashorat qilish va uskunalarni masofadan boshqarish uchun mashinali o'qitish usullari qo'llanilmoqda. Xususan, sog'liqni saqlash sohasida esa saraton kasalligini aniqlash uchun SI yordamida tibbiy tasvirlash sinovlari o'tkazilmoqda. Davlat boshqaruvida yangi tizimlar (masalan, lex.uz huquqiy chatboti) va "aqlli shahar" pilot dasturlari joriy etilmoqda. Har yili hukumat mahalliy innovatsiyalarni rag'batlantirish uchun milliy SI tanlovlarini (masalan, "Eng yaxshi sun'iy intellekt startapi" va "Prezident sun'iy intellekt mukofoti") o'tkazadi.

Bundan buyon raqamlashtirishga mas'ul bo'lgan vazir o'rinbosarlari va tarmoq rahbarlari SIni rivojlantirish uchun ham javobgar bo'ladi. Shahar va tumanlarda hokimning raqamlashtirish va SI bo'yicha maslahatchisi lavozimi joriy etilmoqda. Kelgusi yildan vazirliklar va hududlar kesimida SI texnologiyalarining joriy etilishi samaradorligini baholaydigan reyting tizimi ishga tushiriladi (Mi-

nistry of Digital Technologies of the Republic of Uzbekistan, 2025).

Bundan tashqari, infratuzilma va o'qitish masalalari ham parallel ravishda takomillashtirilmoqda. O'zbekistonda klasterlar va superkompyuterlarni sotib olish uchun byudjet mablag'lari ajratildi (hisoblash quvvatlarini kengaytirish maqsadida), SI infratuzilmasiga investitsiyalarni jalb qilish uchun imtiyozlar joriy etildi (masalan, Qoraqalpog'istonda elektr energiyasi uchun 5 sentlik tariflar). Shuningdek, O'zbekistonning lingvistik ehtiyojlarini hisobga olgan holda, hukumat SI "o'zbek tilini tushunishi" va milliy madaniyatni aks ettirishi uchun o'zbek tilidagi korpuslarni raqamlashtirmoqda. Shu o'rinda ta'lim sohasi ham rivojlantirilib, o'rta maktablar va universitetlarda SI va ma'lumotlar fanlari mavzulari o'qitiladi (yangi darsliklar MIT bilan hamkorlikda ishlab chiqilgan), yosh iste'dodlarni aniqlash va o'qitish uchun "1 million sun'iy intellekt yetakchilari" yoshlar dasturi ishga tushirildi. Universitetlar va ilmiy-tadqiqot institutlari SI laboratoriyalarini qurmoqda, "sanoat-universitet" modeli asosida SI klasteri (masalan, Yangi O'zbekiston universitetida) tashkil etilmoqda.

Ushbu hamkorlikdagi sa'y-harakatlar allaqachon o'z samarasini bermoqda. Sun'iy intellekt markazi va strategiyasi shakllantirilgandan so'ng atigi bir yil ichida O'zbekiston sun'iy intellektga tayyorlik xalqaro indeksida 17 pog'onaga ko'tarilib, Markaziy Osiyoda yetakchi o'rinni egalladi. Mahalliy tahlilchilar O'zbekiston sun'iy intellekt bozori salohiyatini taxminan 10-11 milliard dollarga baholamoqda. Ushbu o'sishni boshqarish uchun O'zbekiston boshqaruv jarayonlarini ham takomillashtirmoqda. Masalan, endi vazir o'rinbosarlari va mahalliy amaldorlar SI taraqqiyoti uchun mas'ul hisoblanadi, vazirliklar esa vaqti-vaqti bilan SI loyihalari natijalari bo'yicha baholanadi.

Muhokama

O'zbekiston tajribasi yuqori siyosiy iroda bilan amalga oshirilayotgan keng qamrovli, sohalararo SI strategiyasini ko'rsatib bermoqda. Mamlakat strategiyani belgilashdan uni amalga oshirishga tezkorlik bilan o'tdi, ya'ni huquqiy islohotlar SIDan foydalanishni ham rag'batlantirmoqda, ham tartibga solmoqda. Uning yondashuvi investitsiya va innovatsiyalarni axloqiy kafolatlar bilan uyg'unlashtirish orqali ilg'or jahon tajribasini aks

ettiradi. E'tiborli jihati shundaki, O'zbekiston siyosati insonni markazga qo'yadi, bundan ko'rinib turibdiki, SIning barcha tashabbuslari davlat xizmatlari va turmush darajasini yaxshilash vositalari sifatida talqin etiladi, SIning milliy tamoyillari esa inson huquqlari, shaffoflik va hisobdorlikni aniq mustahkamlaydi. Ushbu insonga yo'naltirilgan yondashuv rasmiy ikki ustunga asoslangan strategiyaga (innovatsion imkoniyatlar yaratish va inson farovonligini ta'minlash) mos keladi.

Biroq muammolar hali ham mavjud. Bir qator manbalarda ta'kidlanishicha, O'zbekistonda hali ham yuqori samarali hisoblash resurslari yetarli emas, xususan, mavjud quvvatlar faqat kichik loyihalarni qo'llab-quvvatlashga yetadi. SI uchun zarur bo'lgan ma'lumotlar notekis taqsimlangan, shu jumladan, ko'plab vazirliklarning ma'lumotlar bazalari bir-biridan ajratilgan yoki eskirgan edi, shu bois hukumat 55 ta eski ma'lumotlar bazasini yagona markazga birlashtirish to'g'risida qaror qabul qildi (Ministry of Digital Technologies of the Republic of Uzbekistan, 2025). Tadqiqotchilarning ta'kidlashicha, ishchi kuchi va SI sohasidagi savodxonlik bo'yicha ham bo'shliqlar mavjud bo'lib O'zbekiston SI bo'yicha tayyorlangan mutaxassislar ulushi va raqamli savodxonlik darajasi bo'yicha yetakchi davlatlardan orqada qolmoqda (Khatamov, 2025). Buni inobatga olgan holda, O'zbekiston siyosati ta'lim islohotlariga va hatto raqamli savodxonlik kampaniyalariga alohida e'tibor qaratmoqda. Xalqaro miqyosda taqqoslaganda, O'zbekistonning jadal taraqqiyoti e'tiborga loyiq. U mintaqada birinchilardan bo'lib SIDan foydalanishda yuzaga keladigan munosabatlarni tartibga soluvchi qonun va milliy SI strategiyasini qabul qildi.

Hisobotlarda ta'kidlanishicha, O'zbekistonning qonunchilik va dasturiy asosi IHTTning tavakkalchilikka asoslangan modeliga yaqindan mos keladi, shu bilan birga, iqtisodiy o'sishni rag'batlantirish uchun moslashuvchan tarzda amalga

oshiriladi (Digital Watch Observatory, 2025). Shuningdek, O'zbekiston (BMTTD ko'magida) davlat va xususiy sektor o'rtasida muloqotlar hamda xalqaro sheriklik aloqalarini yo'lga qo'yish orqali sun'iy intellekt bo'yicha global hamjamiyatlar bilan hamkorlik qilmoqda (United Nations Development Programme Uzbekistan, 2025).

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, O'zbekiston o'z iqtisodiyoti va hukumatida SIga asoslangan jadal o'zgarishlarni boshdan kechirmoqda. Aniq qonunchilik bazasi (jumladan, 2030-yilgacha sun'iy intellekt strategiyasi, yangi me'yoriy hujjatlar va maxsus sun'iy intellekt qonuni) ishlab chiqilgan. Bu siyosat aniq harakatlar bilan qo'llab-quvvatlanmoqda, xususan, infratuzilmaga katta mablag'lar kiritilmoqda, sog'liqni saqlash, qishloq xo'jaligi, moliya, transport va davlat xizmatlari sohalarida o'nlab tajriba loyihalari amalga oshirilmoqda, shuningdek, ta'lim va innovatsiyalar bo'yicha yirik dasturlar yo'lga qo'yilmoqda. Ushbu sa'y-harakatlarning natijasi o'laroq mamlakatning SIga tayyorlik bo'yicha global reytingdagi o'rni sezilarli darajada yaxshilandi va mutaxassislar 2030-yilga borib SIning yalpi ichki mahsulotga sezilarli hissa qo'shishini bashorat qilmoqda (Grau, 2024). Kelajakda barqaror muvaffaqiyatga erishish mavjud imkoniyatlar bo'shlig'ini (ma'lumotlar platformalari, hisoblash quvvati, malakali kadrlar) bartaraf etish va SIning O'zbekistonning keng qamrovli rivojlanish maqsadlari bilan to'liq uyg'unlashtirishga bog'liq bo'ladi. Agar ushbu muammolar hal etilsa, O'zbekiston aqlli boshqaruv va raqamli innovatsiyalar bo'yicha mintaqaviy yetakchiga aylanishi mumkin. Bu esa muvofiqlashtirilgan siyosat va investitsiyalar SIning milliy rivojlanish uchun qanday safarbar etishi mumkinligini namoyon etadi.

Quyida esa yakuniy xulosa sifatida SIga oid qabul qilingan normativ-huquqiy hujjatlar va ularning amaliy hamda tahliliy ahamiyati yoritilgan jadval keltiriladi:

Jadval

Sun'iy intellektga oid qabul qilingan normativ-huquqiy hujjatlar

T/r	Hujjat	Tartibga solish yo'nalishi	Asosiy normalar va vazifalar	Rasmiy statistik yoki maqsadli ko'rsatkichlar	Maqolada foydalalanish uchun tahliliy ahamiyati
1	PF-6079, 05.10.2020 "Raqamli O'zbekiston — 2030" strategiyasi	SI siyosati uchun umumiy raqamli transformatsiya bazasi	Davlat boshqaruvi, ta'lim, sog'liqni saqlash va boshqa sohalarida raqamlashtirishni jadallashtirishga qaratilgan strategik asos	Raqamli iqtisodiyot va elektron hukumat ko'rsatkichlari keyingi SI strategiyalari uchun bazaviy indikator sifatida xizmat qiladi	SI bo'yicha keyingi qarorlar aynan "Raqamli O'zbekiston — 2030" strategiyasiga tayanib qabul qilinganini ko'rsatadi
2	PQ-4996, 17.02.2021 SI texnologiyalarini jadal joriy etish uchun shart-sharoitlar yaratish	O'zbekistonda SI bo'yicha dastlabki kompleks siyosiy-huquqiy hujjat	2021–2022-yillarda SIni o'rganish va joriy etish dasturi, normativ baza, xavfsizlik, shaffoflik, davlat xizmatlari, ma'lumotlar va pilot loyihalar yo'nalishlari belgilandi	Qishloq xo'jaligi, bank, moliya, soliq, transport, energetika, sog'liqni saqlash va farmatsevtika kabi sohalarida pilot loyihalar nazarda tutilgan	Maqolada SI siyosatining boshlang'ich bosqichi, pilot yondashuv va normativ bazani shakllantirish zaruratini asoslash uchun ishlatiladi
3	VMQ-475, 31.07.2021 Raqamli texnologiyalar va SI ilmiy-tadqiqot instituti faoliyatini tashkil etish	Ilmiy-tadqiqot va kadrlar tayyorlash infratuzilmasi	TATU huzuridagi markaz va O'zMU huzuridagi ilmiy-amaliy markaz negizida Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellektni rivojlantirish ilmiy-tadqiqot instituti faoliyati tashkil etildi	Institut ikki ilmiy markaz negizida tashkil etilgan; SI sohasida ilmiy-tadqiqot va yuqori malakali kadrlar tayyorlash vazifasi yuklangan	SI ekotizimida ilmiy-institutsional tayanch shakllanganini ko'rsatadi
4	PQ-5234, 26.08.2021 SI texnologiyalarini qo'llash bo'yicha maxsus rejimni joriy qilish	Regulyatorlik tajriba maydoni va innovatsion sinov rejimi	Eksperimental innovatsion tadqiqotlar doirasida SI texnologiyalarini qo'llash bo'yicha maxsus rejim joriy etildi; dasturiy mahsulot va xizmatlarni tajribadan o'tkazish uchun tashkiliy-huquqiy sharoit yaratildi	Maxsus rejim SIga asoslangan biznes-modellar, mahsulotlar va xizmatlarni sinovdan o'tkazishga qaratilgan	SI huquqiy tartibga solishida "sandbox" yondashuvi shakllanganini ko'rsatadi
5	PQ-358, 14.10.2024 SI texnologiyalarini 2030-yilga qadar rivojlantirish strategiyasi	Milliy SI strategiyasi va maqsadli indikatorlar	2030-yilgacha SI strategiyasi, maqsadli ko'rsatkichlar, 2024–2026-yillar chora-tadbirlari hamda "katta ma'lumotlar" ro'yxati tasdiqlandi	2030-yilgacha SI mahsulotlari va xizmatlari hajmi — 1,5 mlrd AQSH dollari; my.gov.uz'da SI asosidagi xizmatlar ulushi — 10%; SI laboratoriyalari — 10 ta; Government AI Readiness Index bo'yicha top-50; ochiq ma'lumotlar to'plamlari — 10 000 ta	Maqolada strategik maqsadlar, natijadorlik mezonlari va rasmiy statistik indikatorlar asosiy dalil sifatida ishlatiladi
6	VMQ-425, 10.07.2025 2025–2026-yillarda SI sohasida ustuvor loyihalar	Strategiyani amaliyotga joriy etish va loyihalarni muvofiqlashtirish	Raqamli texnologiyalar vazirligi tizimidagi tashkilotlar hamda vazirlik va idoralar tomonidan amalga oshiriladigan SI ustuvor loyihalari ro'yxatlari tasdiqlandi; Markazning tuzilmasi belgilandi	2025–2026-yillarga mo'ljallangan ustuvor loyihalar vazirlik va idoralar kesimida rasmiylashtirilgan; har chorakda axborot kiritish tartibi belgilangan	SI strategiyasi deklarativ hujjat emas, balki ijro mexanizmlari va loyiha ro'yxatlari bilan ta'minlanganini ko'rsatadi
7	PF-140, 21.08.2025 Sudlar faoliyatiga SI texnologiyalarini joriy etish	Sud-huquq tizimida SI va "Raqamli sud" konsepsiyasi	Sud ishlarini bosqichma-bosqich elektron yuritish, sud xarajatlarini SI yordamida hisoblash, sudga taalluqlilik va sudlovga tegishlilikni aniqlash, sud jarayonlarida raqamlashtirishni kuchaytirish vazifalari belgilandi	2025–2027-yillarga mo'ljallangan sud sohasini raqamlashtirish dasturi va 2025–2030-yillar moddiy-texnik ta'minot chora-tadbirlari nazarda tutilgan	SI davlat boshqaruvi bilan bir qatorda odil sudlov sohasiga ham kirib borayotganini ko'rsatadi

T/r	Hujjat	Tartibga solish yo'nalishi	Asosiy normalar va vazifalar	Rasmiy statistik yoki maqsadli ko'rsatkichlar	Maqolada foydalalanish uchun tahliliy ahamiyati
8	PF-189, 22.10.2025 SI texnologiyalarini yanada rivojlantirishga oid qo'shimcha chora-tadbirlar	SI rivojini jadal-lashtirish, infra-tuzilma, kadrlar, reyting va rag'batlantirish tizimi	2026-yilgacha kamida 100 ta SI loyihasi, 2030-yilgacha 1 mlrd AQSH dollari-dan ortiq xorijiy investitsiya, 15 ta SI laboratoriyasi, ai.gov.uz portali, President AI Award va SI bo'yicha reyting tizimi belgilandi	100 ta loyiha; 1 mlrd AQSH dollaridan ortiq investitsiya; 15 ta laboratoriya; yiliga ikki marta eng yaxshi SI loyihalari tanlovi	SI siyosati yangi bosqichga o'tganini, mas'uliyat va natijadorlik indikatorlari kuchayganini ko'rsatadi
9	PQ-320, 30.10.2025 SI loyihalarini qo'llab-quvvatlashga oid qo'shimcha chora-tadbirlar	SI loyihalari va startaplarni moliyalashtirish	Ijtimoiy soha va iqtisodiyot tarmoqlarida SIga asoslangan ustuvor hamda startap loyihalarini moliyalashtirishni kengaytirish belgilandi	2026–2027-yillarda qo'shimcha 100 mln AQSH dollari: 50 mln — davlat organlariga SI joriy etish uchun beg'araz, 50 mln — venchur jamg'armalar orqali startaplarni qo'llab-quvvatlash uchun	SI ekotizimining moliyaviy ta'minoti shakllanayotganini ko'rsatadi
10	O'RQ-1115, 21.01.2026 SI munosabatlari-ni tartibga solish bo'yicha qonun	SIga qonuniy ta'rif, umumiy talablar, inson huquqlari va javobgarlik	"Axborotlashtirish to'g'risida"gi Qonunga SI ta'rifi, SI texnologiyalaridan foydalanishning umumiy asoslari, vakolatli davlat organi vazifalari, inson huquqlari kafolatlari va shaxsga doir ma'lumotlarni noqonuniy ishlash uchun javobgarlik kiritildi	SIga ilk bor qonun darajasida ta'rif berildi; faqat SI xulosasiga tayanib inson huquqlariga daxldor yuridik qaror qabul qilish taqiqlandi	Maqolada O'zbekistonda SI huquqiy tartibga solinishi shakllangani va inson markazli yondashuv mustahkamlanganini asoslaydi
11	Raqamli texnologiyalar vazirining 284-mh-son buyrug'i; Adliya ro'yxati №3787, 14.03.2026 SIga asoslangan yechimlar bo'yicha Etika qoidalari	SI yechimlarini yaratish, joriy etish va ulardan foydalanishda etik talablar	Etika qoidalari SI texnologiyalari va tizimlari uchun xavfsizlik, etika, ishtirokchilarning huquq va majburiyatlarini belgilaydi; Oliy sud, IIV, DXX, Korrupsiyaga qarshi kurashish agentligi va ILMA bilan kelishilgan	Hujjat 2026-yil 14-martda ro'yxatdan o'tgan; 2026-yil 17-iyundan kuchga kiradi	SI tartibga solishida axloqiy tamoyillar va institutsional javobgarlik alohida normativ darajaga ko'tarilganini ko'rsatadi

REFERENCES

- Bozarov, S. S. (2022). Sud hokimiyati organlarida sun'iy intellektning qo'llanilishi: nazariya va amaliyot [Application of artificial intelligence in judicial authorities: Theory and practice]. *Jurisprudence Legal Scientific and Practical Journal*, 3, 39–47.
- Frank.uz. (2025, November 6). *The Senate approved the AI law*. Frank Economics.
- Grau, G. (2024, December 6). *Harnessing AI for development: Uzbekistan's progress towards becoming a regional IT hub*. Oxford Insights.
- Gulyamov, S., Rustambekov, I., Narziev, O., & Xudayberganov, A. (2025). Draft concept of the Republic of Uzbekistan in the field of development artificial intelligence for 2021–2030. *Jurisprudence*, 1, 106–121.
- Jalolova, S. (2025, April 16). Uzbekistan moves to regulate AI and protect personal data. *Times of Central Asia*.
- Khatamov, N. (2025). Artificial intelligence development in Uzbekistan: Strategic vision, ecosystem growth, and emerging applications. *Modern American Journal of Business, Economics, and Entrepreneurship*, 1(6), 19–24.
- Ministry of Digital Technologies of the Republic of Uzbekistan. (2025, October 21). *Implementation of artificial intelligence technologies to reach a new level*.

Ministry of Digital Technologies of the Republic of Uzbekistan. (2024, October 16). *Presidential decree: Approval of the strategy for artificial intelligence development until 2030.*

Ministry of Digital Technologies of the Republic of Uzbekistan. (2025, December 22). *Uzbekistan rises 25 places in AI Readiness Index.*

Ministry of Digital Technologies of the Republic of Uzbekistan. (2024). *Digital Uzbekistan – 2030 strategy.*

OECD AI Observatory. (2024). *Uzbekistan: Strategy for development of artificial intelligence – 2030.* OECD Digital Policy Bulletin.

Oxford Insights. (2025). *Government AI Readiness Index 2025.* Oxford Insights.

Rashidov, K. S., & Muslimov, O. O. (2024). Using artificial intelligence in developing the digital economy. *European Journal of Economics, Finance and Business Development*, 2(12), 38–45.

Tleubergenova, A., & Olimzhonova, N. (2025). The role of artificial intelligence in the digital economy. *Modern American Journal of Business, Economics, and Entrepreneurship*, 1(2), 528–534.

United Nations Development Programme Uzbekistan. (2025). *Digital economy of Uzbekistan: Empowering digital transformation.*

United Nations Development Programme Uzbekistan. (2025, November 18). *From training to dialogue: Uzbekistan forms comprehensive approach to AI development.*

Digital Watch Observatory. (2025, December 4). *Uzbekistan sets principles for responsible AI.* Digital Watch Updates.

YURIDIK FANLAR AXBOROTNOMASI ВЕСТНИК ЮРИДИЧЕСКИХ НАУК REVIEW OF LAW SCIENCES

Huquqiy ilmiy-amaliy jurnal

Правовой научно-практический журнал

Legal scientific-practical journal

2026-yil 2-son

VOLUME 10 / ISSUE 2 / 2026

DOI: [HTTPS://DX.DOI.ORG/10.51788/TSUL.ROLS.2026.10.2](https://dx.doi.org/10.51788/TSUL.ROLS.2026.10.2).